

12. maj 2004 | Linda Nielsen vs. RÆSONs Globale Panel

Hvis vi får private universiteter...

RÆSON har samlet et unikt panel af unge udlandsdanskere med meget stærke kompetencer og erfaringer indenfor hvert deres område. I en ny serie krydsforhører panelet Danmarks mest betydningsfulde beslutningstagere - for at fastslå om de har forberedt deres institutioner på de konkrete udfordringer fra den stadig stærkere internationale konkurrence. Den første gæst er Københavns Universitets rektor, Linda Nielsen.

1. Kjær: Udenfor Danmark går verden hurtigere
2. Langhoff-Roos: København som #65
3. Werdelin: Troen på demokratiet
4. Parello-Plesner: Er det akademikerne, der efterspørges?
5. Spenner: Hvis vi får private universiteter...

1. Kjær: Udenfor Danmark går verden hurtigere

KJÆR. I mit internationale arbejdsmiljø har det igen og igen slået mig, hvor unge de andre er. Folk fra USA, Australien, Indien osv., som er langt yngre end mig, besidder stillinger på lederniveau. Disse stillinger har de ikke fået i kraft af deres studie, men qua deres studie og efterfølgende flere års erfaring. Udenfor Danmark går verden hurtigere, og konkurrencen om stillingerne er større. I den seneste OECD-analyse af universiteterne (6. januar 2004) anbefales det, at de danske universiteter promoverer arbejdsrelationer med samfund og industri, hvilket ville skabe oplagte muligheder for at studere og få relevant erfaring samtidig. Desuden forbedres netværket, og motivationen for at færdiggøre studiet og komme rigtigt i gang med arbejdslivet forøges. Synes du de danske universiteter skal tage denne anbefaling alvorligt? Og hvad er fordelene og ulemperne?

LINDA NIELSEN (LN): Når vi drager sammenligninger på kandidatalder skal vi først og fremmest huske, at det i mange andre lande er normalt at forlade universitetet med en bachelor som 23-årig. I Danmark er der tradition for at afslutte sin universitetsuddannelse på kandidatniveau. Med øget internationalisering af såvel studier som jobmarked vil den højere danske kandidatalder blive en mere mærkbar udfordring.

Vi ved, at den høje kandidatalder er begrundet i erhvervsarbejde, frafald og sabbatår. Gennem studiejobs og iværksætterier får studerende i praksis afprøvet mange af de arbejdsrelationer over for samfund og erhvervsliv, som efterspørges. Danmark har på dette punkt en fleksibel og velfungerende tradition. Frifald og sabbatår er mere diskutabile og i nogle sammenhænge direkte negative faktorer.

Samtidig satser vi målrettet på at styrke kontakten med vores omverden på uddannelsessiden. Det gør vi bl.a. via samarbejde om kompetencebeskrivelser, efter- og videreuddannelse og alumnekontakt samt øget praksistilknytning fx i form af praktik og erhvervsforskere. Samspillet

vilkår, når frimærkerne skal byttes, er dristighed, fortrolighed og tillid på begge sider af bordet. Desuden skal der investeres både tid og penge.

Universitetsstuderende vælger i stigende omfang en praktikperiode som led i deres uddannelse. Det er noget, kommende arbejdsgivere sætter pris på. Det initiativ understøtter og udbygger vi nu på Københavns Universitet gennem etablering af en praktikformidling. Isoleret set tager praktikperioden tid fra den teoretiske fordybelse. Til gengæld får de studerende defineret deres faglighed i en konkret arbejdssituation. De vender tilbage til studierne med fornyet og fokuseret motivation – en spændende udfordring for vores undervisere. Set fra virksomhedernes synspunkt er praktikanter en enestående mulighed for at integrere forskning på anvendelsesniveau.

Endelig kan praktikordninger medvirke til at give studerende forståelsen af, at de i højere grad selv skal skabe de stillinger de senere skal udfylde, snarere end at tro der venter ledige stillinger til dem.

2. Langhoff-Roos: København som #65

LANGHOFF-ROOS. Hvad betyder det dig, at Københavns Universitet havner på en 65. plads over verdens bedste universiteter? (Nr. 65 i verden og nr. 16 i Europa iflg. en undersøgelse foretaget af Shanghai Jiao Tong University Institute of Higher Education: <http://ed.sjtu.edu.cn/ranking.htm> og omtalt fx på http://economist.com/world/na/displayStory.cfm?story_id=2367332). Er I tilfredse med den måde gradingen i den type undersøgelser bliver foretaget på? Hvis ja, kunne I forestille jer, at jeres bevilling blev styret ud fra jeres resultater - via internationale *benchmarks*?

LN. Jeg har netop været i Shanghai og har fået et indblik i metodikken bag den kinesiske rangering. Publicerede artikler i internationale faglige tidsskrifter af en vis lødighed er vægtet meget højt, og det stiller universiteter med sundheds-, naturvidenskabelig og veterinær forskning meget stærkt. Men som altid med den slags rangeringer er det nok udvælgelseskriterierne, der er vigtigere end den samlede rangering. Universiteternes struktur og størrelse spiller i Shanghai-undersøgelsen en stor rolle. Havde man fx samlet KU, KVL og Det Farmaceutiske Universitet, var vi tilsammen blevet en europæisk topspiller. Jeg er naturligvis glad for, at KU er kommet så relativt fint ud af undersøgelsen, og vi er i meget høj grad opmærksomme på at finde veje til at kanalisere flere ressourcer til vore spydspidsområder, som jo også er de områder, der slår ud i en undersøgelse som denne. At værdiskabelsen i forskningen også principielt skal kunne måles er jeg helt enig i, men man skal naturligvis ikke lade enkeltstående og tilfældige analyser og rangeringer danne grundlag for bevillingstildelingen. I vores forestående arbejde med udviklingskontrakter må vi forholde os til, om placeringer på rangeringslister skal være et succesparameter, men jeg ved, at rigtig mange europæiske universiteter er fokuserede på at rykke op på den liste, så forbedringer kan kun nås i hård konkurrence og forudsætter, at der er tilfredsstillende rammer for arbejdet.

3. Werdelin: Troen på demokratiet

WERDELIN. Både Frankrig, Israel og Italien har for tiden skandaler hvor alt tyder på at landets folkevalgte har modtaget bestikkelse. Hvilken betydning har det for Danmark, at Europa (og verden

generelt) for tiden har mange korrupsionsskandaler blandt folkevalgte? Er det en trend som kommer til Danmark? (Og hvad gør et demokrati når folket ikke længer tro på de folkevalgte?)

LN. Om vi vil se korrupsionsskandaler i vidt omfang blandt danske politikere i fremtiden - det tror jeg ikke. Men det bekymrer mig, at det man kalder det civile samfund - det åbne rum for kritisk dialog og deltagende debat og demokratisk diskussion - for mig at se skrumper ind i disse år. På Universiteterne går vi fra en form for udstrakt medarbejderindflydelse - hvor interessen både blandt studerende og lærere også i de senere år er svundet ind fx i forhold til stemmeprocent - til et nyt system, hvor det er en stor udfordring for universitetets ledelse at engagere lærere og studerende på den måde, fx gennem samarbejdsudvalg og bestyrelsesarbejdet, som der nu er åbnet mulighed for. Jeg håber at vi kan bevare en åben og kritisk offentlighed - ikke mindst på de videregående uddannelsesinstitutioner.

4. Parello-Plesner: Er det akademikerne, der efterspørges?

PARELLO-PLESNER. Akademikere: er det virkelig dem arbejdsmarkedet efterspørger? Det er et gængs argument, at arbejdsmarkedet leder efter de generalistegenskaber, som et universitetsstudie giver. Men en ny undersøgelse fra Oxford Universitetet tegner et andet billede. Mange af de egenskaber, firmaer faktisk efterspørger i rekrutteringsøjemed, har ikke meget med formelle uddannelsesmæssige kriterier at gøre. Det handler i stedet om besiddelse af en spændende personlighed, evnen til at skabe tillid, om at være positiv og fleksibel, have humor og godt humør. Et kig i danske jobannoncer bekræfter det. Og den slags kvaliteter behøver man ikke at gå på universitetet for at lære. Efter 6 år i et 12 m2 indelukket tænkekammer er sandsynligheden større for at man ikke har fået udviklet den slags egenskaber. Er det en grund til den overvældende AC-arbejdsløshed?

LN. Jeg tror, det hører til sjældenhederne at leve sit studentertiliv i et 12 m2 indelukket tænkekammer. Undervisning fra lærer til elev er erstattet af nye undervisningsformer, der lægger mere vægt på samarbejde. Du har da ret i, at man ikke behøver at gå på universitetet for at få en spændende personlighed og et godt humør. På den anden side mener jeg ikke, universitetet er noget dårligt bud på et sted hvor du kan tilegne dig de egenskaber du fremhæver. Faglige kvalifikationer er forudsætningen. Gennem både faglig dybde og faglig bredde skal universiteterne danne de unge til at være flexible og omstillingsparate.

Egentlig forretningsforståelse læres nok bedst i erhvervslivet, men en praktisk forståelse af fagligheden – det kan vi blive bedre til at give vores studerende med i bagagen.

Den høje akademikerledighed opfatter jeg i høj grad som et midlertidigt strukturelt problem både demografisk og i forbindelse med overgangen fra industri- til videnssamfund. Den årvågenhed og interesse, problemet tillægges og følges med overalt fra regeringen til arbejdsmarkedsråd, tager jeg som et udtryk for en erkendelse af, at vi ikke har råd til at tabe nogen akademikere på gulvet i denne overgangsfase.

PARELLO-PLESNER. Hvordan skal Danmark holde på kvalificeret arbejdskraft?

LN. Noget af det vigtigste i den sammenhæng er målrettet at satse på attraktive videns- og forskningsmiljøer. Det handler ikke kun om at kunne konkurrere på lønninger, men nok især om at afsætte de ressourcer, som skal til for at udføre banebrydende forskning. Og her er det ikke mindst vigtigt, at vi fastholder vores niveau inden for grundforskning, og ikke flytter alle penge over til de områder, som på kort sigt kan forventes at give kommercielt udbytte.

5. Spenner: Hvis vi får private universiteter...

SPENNER. Vil fremtidens globale integrationssamfund umuliggøre universitetsuddannelser, der kun foregår på et enkelt universitet?

LN. Nej, i hvert fald ikke i overskuelig fremtid. Men det vil være et kvalitetskrav, at der i uddannelsen er medtænkt muligheden for at kandidaterne kan få en international kompetence. Det vil være et krav, at uddannelsen sætter dem i stand til at arbejde med deres fag i en global konkurrencesituation. Lad mig tage et eksempel fra min egen verden: Juraen. Selvfølgelig skal en kandidat have kendskab til dansk ret og retsforhold, men han eller hun skal også kunne formidle denne viden for klienter i forhold til andre landes lovgivning, og dermed kræver det kendskab til anden national lovgivning. Nu er der mange muligheder, hvorpå en uddannelse kan give international kompetence, så selvom den fysiske mobilitet nok vil forstærkes, så skal man huske på, at informationsteknologien gør det muligt at tage kurser gennem fjernundervisning ved meget attraktive universiteter. Så alt i alt vil jeg svare, at uddannelser nok stadigvæk som hovedregel vil foregå på ét universitet, men der vil være krav om, at der er livliner ud til andre attraktive universiteters tilbud.

SPENNER. Private virksomheder fokuserer i stigende grad på personaleundervisning både i form af salgsvarer (for eksempel softwarekurser) og personalegoder (for eksempel teammanagement-træning). Private virksomheder er derfor i stigende grad i stand til at yde kvalificeret undervisning og til at bedømme undervisning (mange *Fortune 500* firmaer har undervisningsafdelinger). Giver det forretningsmuligheder for Københavns Universitet?

LN. Ja, de undervisningsaktiviteter, du nævner i private virksomheder, giver nye muligheder, og vi oplever også en konkret efterspørgsel fra virksomheder og virksomhedsuniversiteter. Jeg opfatter efterspørgslen som et udtryk for, at virksomhederne ønsker at give deres medarbejdere en mere reflekteret undervisning.

Som universitet kan vi bidrage ad tre veje:

1. gennem uddannelse af undervisere til virksomhedsintern uddannelse,
2. ved at levere kvalificeret undervisningsmateriale og
3. ved - mod betaling - at stille vores undervisere til rådighed for virksomhedsuddannelser.

Samarbejde med private udbydere er en ny brudflade, hvor vi først er ved at finde vores egne ben. Der er spændende perspektiver i de nye forretningsmuligheder. Samtidig med at vi udvider vores omverdenskontakt, kan vi lære noget af private udbydere om at kapitalisere på viden. Universitetet har en lang tradition med certificering, men alene på vores uddannelser. I virksomhedsundervisning er det normalt at certificere både koncepter og metoder.

Vi er imidlertid også opmærksomme på de problemer, samarbejdet rejser. Det er f.eks. en udfordring at sikre, at vores bedste undervisere ikke placerer al deres undervisning i de nye forretningsområder og helt forsvinder fra fuldtidsuddannelserne.

Desuden spiller universitetet efter andre regelsæt end private virksomheder. Fx er vores undervisere ikke omfattet af konkurrenceklausuler. Vores interne organisation skal derfor geares anderledes. Det bliver en af de mange udfordringer, vi skal tage fat på sammen med vores nye bestyrelser, der tiltræder 1. januar 2005.

SPENNER. Giver det grund til bekymring hvis store udenlandske universiteter - fx er de amerikanske meget business-orienterede - en dag opretter filialer i Danmark for at konkurrere med offentlige universiteter og private virksomheder? Især hvis man antager, at de ligesom privathospital vil kunne få del i statsstøtten?

LN. Nu ligger det ikke til mig at være meget bekymret. Den konkurrence, du her refererer til, vil formentlig væsentligst ligge inden for uddannelsesområdet. I den netop udkomne regeringsredegørelse for internationalisering er regeringens politik endnu engang fremhævet: Videregående uddannelse er et offentligt gode og ikke en vare.

Derfor kan det da godt være, at vi en dag får en konkurrencesituation med private universiteter, der specialiserer sig på bestemte områder. Og her viser erfaringerne fx fra Tyskland, at disse private universiteter får meget gode evalueringer specielt i forhold til de studerendes tilfredshed med undervisning og andre serviceydelser. De gamle traditionelle tyske universiteter ligger noget længere tilbage i den slags undersøgelser. Det er naturligvis et vink - vi skal ikke vente til konkurrenterne er i landet, men allerede nu arbejde på at gøre både kerneydelser og serviceydelser til de studerende endnu bedre. Og vi er i gang med at kvalitetsudvikle hele vores uddannelsessystem, mens side- og servicetilbuddene bl.a. af resursegrunde prioriteres lavere. Måske er det på dette område, at vi vil opleve den største forskel, hvis udenlandske universiteter opretter filialer her i vores lille land.

Aimée Kjær er MA i Offentlig Administration og Geografi fra RUC. Fra 1999-2000 arbejdede hun sideløbende med sine studier for Udenrigsministeriet. Hun er særligt interesseret i internationalisering og regional udvikling. I øjeblikket arbejder hun for NGO'en *International Cooperation Cambodia* - bl.a. med human resources, public relations og organisationsudvikling.

Klaus Langhoff-Roos er cand. scient. pol. og har arbejdet for et af de store danske konsulentfirmaer, PA Consulting Group. Skrev bogen "Momentum - om industriens udvikling og virksomheders omstillingsevne" (Børsens Forlag), der er blevet kaldt til én af sidste års bedste ledelsesbøger. Han er nu flyttet til Schweiz og er tilknyttet et rådgivningsnetværk, der bl.a. arbejder for de større europæiske flyselskaber.

Henrik Werdelin er BA i Samfundsfag fra Aalborg Universitet og MA i journalistik fra University of Westminster. Han har været New Media Development Executive for MTV; medstifter og administrerende direktør for TripleDash; indtil fornylig kreativ direktør for MTV i Frankrig og nu: ansvarlig for MTV Games i London.

Jonas Parello-Plesner er diplomat ved den danske ambassade i Paris og studerer for tiden ved Ecole nationale d'administration i Paris. JPP har brede interesser - han har skrevet manuskripter til flere fiktionskortfilm med støtte fra Filminstituttet; bl.a. vist på DR (og har endnu flere liggende i skuffen). Han skriver også artikler, boganmeldelser og lign. i tidsskrifter og aviser. I RÆSON skriver og spørger han fuldstændig for sin egen regning.

Morten Spenner arbejder med *hedge fond investeringer* hos International Asset Management i London (www.iam.uk.com). Efter uddannelse paa Oxford University (Philosophy, Politics and Economics) og London School of Economics (International Relations) var han aktiv indenfor 'mergers and acquisitions' i en årrække hos Putnam Lovell Securities. Han har skrevet artikler om investeringer for en række internationale udgivelser; og hans andre interesser omfatter international miljøpolitik og arkitektur.